

524

MARÇ
2018

QUINZE ANYS DE LA GUERRA DE L'IRAQ

Antoni Segura i Mas, president del CIDOB

El 20 de març de 2003, a les 5:40 del matí (hora del Golf), els primers míssils de creuer nord-americans impacten sobre objectius estratègics de Bagdad on, segons la CIA, es creu que es troba Saddam Hussein reunit amb el seu Estat Major. Poc després, tropes anglo-americanes ocupen la frontera entre l'Iraq i Kuwait, i centenars de vehicles militars penetren en el desert i avancen cap al nord vorejant les ciutats xiïtes de Bàssora, Nasiriyah, Diwaniyah -futura base de les tropes espanyoles-, Najaf, Karbala... fins arribar a Bagdad el 5 d'abril. És la segona guerra dels Estats Units contra l'Iraq en dotze anys.

Però, entre la guerra de George H. W. Bush de 1991 i la de George W. Bush de 2003 hi ha profundes diferències. En la primera, després de la invasió iraquiana de Kuwait (2 d'agost de 1990), el Consell de Seguretat de les Nacions Unides dicta diverses resolucions contra l'Iraq: la 660, que exigeix la retirada de Kuwait; 661, que imposa sancions; 662, que declara il·legal l'annexió de l'emirat i, sobretot, la 678 (del 29 de novembre) que autoritza l'ús de la força militar si el 15 de gener del 1991 Saddam no s'ha retirat. Dos dies després comença l'operació Llibertat iraquiana. Per contra, Bush fill no disposa d'una resolució del Consell de Seguretat favorable a l'ús de la força. L'exposició contra l'Iraq del Secretari d'Estat Collin Powell a l'ONU, el 5 de febrer del 2003, acusa sense provar res: Bagdad manté connexions amb el terrorisme internacional a través d'Ansar al Islam (un grup kurd wahhabit de veterans de l'Afganistan) i d'un expert en explosius, Abu Musab al Zaraqai, futur fundador d'Al Qaida a l'Iraq (mort en un bombardeig nord-americà el juny de 2006). El 7 de març, els informes dels inspectors de l'ONU conclouen que l'Iraq no disposa d'armes de destrucció massiva i el relat de Powell és tan pobre que mereix **una dura crítica de l'ex-senador Adlai E. Stevenson III** en què recorda que el 1962 el seu pare sí que havia presentat proves de la instal·lació de míssils soviètics a Cuba i que el règim que ara es volia atacar havia rebut l'ajuda de "l'administració Regan quan Bagdad va utilitzar armes químiques en la seva guerra sagnant contra l'Iran" (el secretari de Defensa Donald Rumsfeld, l'estratega de la guerra de 2003, era a Bagdad el desembre de 1983 oferint el suport dels EUA a Saddam -incloses armes químiques- en la guerra contra l'Iran).

Tanmateix, a pesar de les apel·lacions de l'administració Bush a la resolució 1441 (8 de novembre de 2002) que exigia el desarmament del'Iraq, el Consell de Segure-

tat s'oposa a l'ús de la força: Rússia, la Xina i França amenacen amb el dret a veto i Alemanya, Itàlia, Mèxic, Xile, el Pakistan i Síria tampoc donen suport a la guerra; només el Regne Unit, Espanya i Bulgària fan costat als EUA. El 15 de febrer, més de deu milions de persones surten al carrer en els cinc continents i es manifesten contra la guerra: a Roma, 1.500.000; Barcelona, 1.300.000; Londres i Madrid, 1.000.000; Berlín, 450.000; Nova York, 300.000; París i Damasc, 200.000; Melbourne, 150.000; a Dublín, Lisboa, Toronto i Montreal, 100.000 persones... Ni durant la guerra de Vietnam les protestes havien confluït en un moviment d'opinió pública global, que s'organitzava a través de les noves tecnologies amb voluntat explícita de ser un actor de l'escenari internacional.

Però l'obsessió dels neocons per envair l'Iraq venia de lluny: el subsecretari de Defensa Paul Wolfowitz (també amb Bush pare) ja ho pretenia el 1991 i després de l'11S; ho apuntaven els informes del **Project for a New American Century** i el **Baker Institute**, centres de referència en el pensament neoconservador; ho reafirmava la inclusió de l'Iraq en «l'Eix del mal» del president Bush; i ho insinuava el Departament d'Estat (The National Security Strategy of the United States of America, 2002) quan apel·lava al principi d'acció preventiva recordant que les reserves de cru iraquianes equivalien a les de la regió del mar Caspi, la Sibèria, Alaska, el Mar del Nord i les Illes Shetland juntes.

El 16 de març, Bush es reuneix a les Açores amb el primer ministre britànic, Tony Blair, i el president del govern espanyol, José María Aznar, i donen un ultimàtum a Saddam. Quatre dies després, sense declaració de guerra prèvia i en una decisió unilateral, comença la guerra. És il·legal i l'oposició iraquiana, tot i que vol acabar amb la dictadura, la rebutja. El 23 de maig, el Consell de Seguretat aprova la resolució 1483 per donar cobertura legal a l'ocupació.

Quinze anys després podem extreure algunes consideracions finals:

L'ocupació va permetre a Al Qaida combatre sobre el terreny, en paraules d'Ayman al-Zawahiri, a "l'enemic llunyà" i alhora justificar els atemptats de Madrid (11 de març de 2004) i Londres (7 de juliol de 2005).

L'ocupació va destruir l'Estat: sense reconstrucció, amb la destitució de les forces d'ordre públic, i la falta de mestres o personal sanitari van alimentar la insurgència i els enfrontaments sectaris, i va propiciar l'espoli del patrimoni artístic. En molts aspectes l'Iraq és avui un estat fallit.

La guerra de l'Iraq presenta ja característiques de les "noves guerres", sobretot pel que fa a la implicació de civils combatents (l'enemic difús), l'ús d'atemptats indiscriminats i de mecanismes de neteja ètnica. Demostra, a més, que les potències militars guanyen fàcilment la fase convencional de la guerra, però perden l'ocupació malgrat la progressiva privatització de la guerra. L'1 de maig de 2003, Bush dona per acabades les hostilitats, quan les tropes ocupants havien patit 428 baixes, una tercera part per "foc amic". El 2011, quan les darreres tropes nord-americanes surten del país definitivament, el total de baixes nord-americanes ascendia a 4.489; l'estiu de 2007, el personal de seguretat contractat (180.000) superava al total de soldats (170.000). La guerra de l'Iraq va contribuir a desestabilitzar l'Orient Mitjà amb uns efectes de llarga durada que encara són presents i es projecten en els països veïns i a Europa.